

Vastaus valtuustoaloitteeseen tulkkaus- ja käännöskustannusten säästämiseksi

Aluevaltuusto 17.06.2025

Selostus

Valtuuston kokouksessa 17.6.2025 on jätetty valtuustoaloite tulkkaus- ja käännöskustannusten säästämiseksi.

Aloitteen on jättänyt perussuomalaisten valtuustoryhmä ja sen ovat allekirjoittaneet Pasi Niemi, Otto Eriksson, Pasi Honkanen, Mika Lartama, Harri Aaltonen ja Kristiina Ruuskanen.

Valtuustoaloite:

"Kanta-Hämeen hyvinvointialue on joutunut tekemään vaikeita säästötoimenpiteitä, joiden myötä yhä useamman suomalaisen palveluiden saatavuus on heikentynyt. Säästöjä on perusteltu sillä, että alijäämät saataisiin katettua määräaikaan mennessä. Samalla kuitenkin Oma Hämeen tulkkaus- ja käännöskustannukset ovat nousseet vuosittain. Vuonna 2023 kustannukset olivat 860 000 euroa ja vuonna 2024 jo 1,2 miljoonaa euroa. Tällä tahdilla kulut ovat 1,5 miljoonaa tänä vuonna. Kustannusten nousu tuntuu uskomattomalta, kun ottaa huomioon, että digitalisaatio kehittyy jatkuvasti. Järjellä ajateltuna pitäisi löytää ratkaisuja, että kustannukset eivät nousisi.

Edellä olevien asioiden perusteella me allekirjoittaneet esitämme, että Oma Häme selvittää, miten tulkkaus- ja käännöskustannuksista voitaisiin tulevaisuudessa säästää, jotta rahaa jäisi enemmän muiden palveluiden järjestämiseen."

Puheenjohtajan päätösesitys

Aluevaltuusto päättää merkitä tiedoksi kokouksessa jätetyn valtuustoaloitteen ja lähettää sen aluehallitukselle valmisteltavaksi.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta

Aluehallitus 25.06.2025 § 231

Valmistelija

hallintojohtaja Katja Tommiska, puh. 040 821 2396,
katja.tommiska@omahame.fi

Selostus

Aluevaltuuston kokouksessa 17.6.2025 on jätetty valtuustoaloite tulkkaus- ja käännöskustannusten säästämiseksi (JS)

Hyvinvointialuejohtajan päätösesitys

Aluehallitus päättää merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi ja lähettää sen strategia- ja integraatio toimialalle valmisteltavaksi.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta

Aluehallitus 22.09.2025
734/00.01.03.00/2025

Valmistelija

hankinta- ja laadunhallintajohtaja Jouni Sakomaa, puh.,
jouni.sakomaa@omahame.fi, hankintapäällikkö Mikko Tuomas, puh.,
mikko.tuomas@omahame.fi, erityisasiantuntija Milla Elo, puh.,
milla.elo@omahame.fi

Selostus

Perussuomalaisten aluevaltuustoryhmä on jättänyt 17.6.2025 valtuustoaloitteen tulkkaus- ja käännöskustannusten säästämiseksi. Aloitteessa esitetään, että Oma Häme selvittää, miten tulkkaus- ja käännöskustannuksista voitaisiin tulevaisuudessa säästää, jotta rahaa jäisi enemmän muiden palveluiden järjestämiseen.

Tausta

Vieraskielisten osuus Kanta-Hämeen väestöstä on kasvanut huomattavasti Oma Hämeen toiminnan aikana. Toiminnan käynnistyessä vieraskielisten osuus väestöstä oli 4,9 %. Osuus kasvoi 5,7 %:iin vuoden 2023 ja 6,6 %:iin vuoden 2024 aikana. (Tilastokeskus 2025.)

Merkittävä osuus vuosien 2023–2024 nettomaahanmuutosta koostui kotikuntaa hakeneista Ukrainan kansalaisista, jotka saavat Suomesta tilapäistä suojelua vuonna 2022 alkaneen Venäjän hyökkäyssodan vuoksi. Ukrainalaisten kuntiin muutto on jatkunut edelleen vuonna 2025.

Tulkkaus- ja käännöskustannusten kasvu

Suurin tulkkausta tarvitseva ryhmä ovat nk. humanitaariset maahanmuuttajat, joihin lukeutuvat tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten lisäksi muut Suomesta kansainvälistä suojelua saavat ja heidän perheenjäsenensä sekä ihmiskaupan uhrit. Tulkkauksen tarve on suurin maahantulon ensimmäisinä vuosina puutteellisen kielitaidon ja suuren sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarpeen vuoksi.

Keskeinen tulkkaus- ja käännöskustannusten kasvua selittävä tekijä on humanitaaristen maahanmuuttajien määrän nopea kasvu Kanta-Hämeessä. Henkilöryhmän koko yli kaksinkertaistui vuoden 2023 aikana ja oli vuoden 2024 loppuun mennessä kasvanut yli nelinkertaiseksi Oma Hämeen toiminnan käynnistymisajankohtaan nähden. Asiakaskohtaiset tulkkaus- ja käännöskustannukset olivat kuitenkin vuonna 2024 henkilöryhmän kokoon suhteutettuna yli 500 euroa vuoden 2023 kustannuksia pienemmät.

Tehdyt toimet tulkkaus- ja käännöskustannusten säästämiseksi

Oma Hämeessä kehitettiin vuosina 2023–2024 prosessia humanitaaristen maahanmuuttajien tulkkaus- ja käännöskustannuksia kattavien valtionkorvausten (L 1386/2010 § 48) hakemiseksi. Korvauksia saatiin vuosina 2023–2024 yhteensä 1,4 miljoonaa euroa. Oma Hämeelle kotoutumislain (681/2023) perusteella vuonna 2025 maksettujen laskennallisten korvausten tulkkauksiin jyvitetty osuus on toistaiseksi riittänyt kattamaan kuluvan vuoden tulkkaus- ja käännöskustannukset. Korvaustason ennakoidaan laskevan tulevina vuosina.

Oma Häme osallistui vuonna 2023 yhteishankintayksikkö Sarastian kahteen yhteishankintaan, joissa kilpailutettiin sekä etätulkkauspalvelut että perinteiset tulkkauspalvelut. Hyvinvointialueen kattavat sopimukset otettiin käyttöön vuoden 2023 aikana ja luovuttiin eri organisaatioiden vanhoista käytänteistä, keskittyen käyttämään nimenomaisesti kilpailutettuja toimijoita. Ensimmäisenä tulkkausmuotona on pyritty käyttämään etä- ja puhelintulkkausta ja kalliimman lähitulkkauksen käyttöä toiminnassa on vähennetty. Tämä on osaltaan hillinnyt tulkkauskustannusten kasvua.

Oma Häme aloitti helmikuussa 2025 keskustelun tekoälytulkkauksen pilotoinnista ja testauksesta erään markkinatoimijan kanssa. Pilotti käynnistyi toukokuussa 2025 ja jatkuu arviolta syyskuun loppuun. Toistaiseksi tekoälytulkkausta voidaan käyttää vain neuvontatilanteissa, eikä se sovellu käytettäväksi esimerkiksi hoidon- tai palvelutarpeen arvioinnin taikka päätöksenteon tukena. Tekoälytulkkaus edellyttää lähikontaktin, eikä se sovellu käytettäväksi etä- tai puhelinkontakteissa. Käyttörajoitteet eivät ole Oma Hämeen määrittelemiä. Pilotointi katsottiin kuitenkin tarpeelliseksi, koska teknologian odotetaan lähitulevaisuudessa kehittyvän ja pystyvän vastaamaan hyvinvointialueen tarpeisiin laajemminkin.

Suunnitellut toimet tulkkaus- ja käännöskustannusten säästämiseksi

Oma Hämeellä on valmistelussa tulkkauksen järjestämisen periaatteita ja tulkkivasteista työskentelyä koskeva ohjeistus. Tavoitteena on ohjata henkilöstöä käyttämään edullisimpia asiointitilanteisiin sopivia tulkkausmuotoja sekä lisätä tulkkivasteisen työskentelyn sujuvuutta tarvittavan tulkkauksen keston lyhentämiseksi.

Henkilöstölle järjestetään vuoden 2025 aikana myös koulutuksia, joiden tavoitteena on lisätä valmiuksia kielitietoiseen työskentelyyn, kuten helpon suomen kielen käyttämiseen ja sujuvaan tulkkivasteiseen työskentelyyn. Mainittujen valmiuksien paraneminen voi osaltaan vähentää tulkkauksen järjestämisen tarvetta ja kustannuksia.

Meneillään olevasta tekoälypilotista saatuja kokemuksia kerätään käyttäjiltä ja pilotin lopussa tehdään arvio teknologian soveltuvuudesta ja kustannushyödyistä. Mikäli pilotin perusteella todetaan, että tekoälytulkkaus tuottaa Oma Hämeen toimintaan hyötyjä, palvelu kilpailutetaan hankintalain mukaisesti.

Oma Häme jatkaa erilaisten tulkkaus- ja käännöskustannuksia säästävien ratkaisujen selvittämistä ja testaamista. Toistaiseksi vaikuttaa kuitenkin siltä, ettei teknologialla pystytä vastaamaan kaikkiin hyvinvointialueen tulkitsemistarpeisiin.

(SA-K)

Toimivallan peruste Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hallintosääntö 132 §

Hyvinvointialuejohtajan päätösesitys

Aluehallitus

1. päättää hyväksyä valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen omalta osaltaan ja

2. esittää aluevaltuustolle, että se merkitsee valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Päätös

Täytäntöönpano Päätösesitys / aluevaltuusto

Muutoksenhaku Ei muutoksenhakuoikeutta